

Potrjena volja po zedinjenju

»Zveza za Nemčijo«, v kateri imajo levi delež krščanski demokrati, je, kot poročamo na drugem mestu, dosegla prodoren uspeh na volitvah, ki so bile v Nemški demokratični republiki v nedeljo, 18. t.m. Vzhodnonemški volivci so se na prvih svobodnih in demokratičnih volitvah jasno in odločno izrekli za zedinjenje obeh Nemčij, in sicer po »receptu«, ki ga ponuja zahodnonemški kancler Kohl. Uspeh volilne koalicije »Zveze za Nemčijo« predstavlja namreč tudi osebno afirmacijo prava zahodnonemške CDU (krščansko-demokratske zveze) in odlično pripravo na volilno preizkušnjo, ki bo v Zahodni Nemčiji v letošnjem decembru.

Vse kaže, da bodo v Vzhodni Nemčiji sestavili enako vladno koalicijo, kot je tista v Bonnu, saj so socialdemokrati, ki so resnični poraženci na volitvah, zavrnilo vabilo, naj se udeležijo pogajanj za sestavo tako imenovane »velike koalicije«, v kateri bi bili krščanski demokrati, socialdemokrati in liberalci. Zato bo po vsej verjetnosti prišlo do zavezništva med »Zvezo za Nemčijo« in liberalci. Nova vlada bo morala dejansko izvesti program zedinjenja, ki seveda ni tako preprost, kot bi kazalo na prvi pogled.

Najprej je treba ugotoviti, da proces zedinjenja obeh Nemčij ne bo tako hiter, kot so nakazovali in tudi obljubljali volilni agitatorji. Zedinjenje je vprašanje, ki se ne tiče samo nemškega naroda, temveč tudi drugih narodov in držav (predvsem tako imenovanih »štirih velikih«, to je zmagovalcev v drugi svetovni vojni). Združena nemška država bo morala skleniti mirovno pogodbo, čeprav je od konca druge svetovne vojne že poteklo 45 let. Urediti bo treba dalje vprašanje meja nove nemške države, kar pobliže zanima predvsem Poljsko. Pri tem prihaja v poštev tudi usoda nemške manjšine na Poljskem, ki ima po zadnjih ocenah 700 tisoč pripadnikov. Nenazadnje pa bo treba urediti problem vojaške in politične pripadnosti združene nemške države, pri čemer je treba izključiti možnost, da bi ta kratkoročno postala članica Evropske gospodarske skupnosti in Atlantske zveze, kot tudi možnost, da bi postala po zgledu Avstrije nevtralna. Poleg zunanjih dejavnikov bo treba upoštevati in ustrezno rešiti tudi kopic vprašanj, ki se tičejo obeh sedanjih držav, med njimi predvsem problem množice ljudi, ki so pribežali v Zahodno Nemčijo. V tej zvezi je treba opozoriti na kopic problemov izrazito gospodarske narave, ki pa jih bodo morali takoj rešiti.

dalje na 2. strani ■

Zmaga »Zveze za Nemčijo« na prvih svobodnih volitvah

Krščanski demokrati so veliki zmagovalci prvih demokratičnih volitev na vzhodnonemških tleh po 57 letih diktature. V parlamentu v vzhodnem Berlinu, ki ima en sam dom in 400 poslancev, bodo imeli po uradnih podatkih skupno s krščanskimi socialci in stranko »demokratično prebujenje« kar 193 sedežev, saj so prejeli 48,15 odstotka glasov. Brez omenjenih dveh manjših zaveznikov, s katerimi so krščanski demokrati povezani v »Zvezo za Nemčijo«, jih imajo 164.

Socialni demokrati, ki so jim mnogi napovedovali relativno večino, imajo 87 parlamentarcev, Stranka demokratičnega socializma, torej prenovljena komunistična partija, pa 65. Liberalci so dosegli 21 sedežev, »Zavezništvo 90«, ki povezuje manjše skupine, ki pa so odigrale bistveno vlogo pri začetku demokratične prenove, je prejelo 12 sedežev, v parlamentu pa bo zastopanih še šest manjših strank. Na volitvah se je vsega predstavilo 24 list, od katerih jih je 15 prejelo manj kot en odstotek glasov. Volilnih upravičencev je bilo več kot 12 milijonov, udeležba je znašala več kot 93 odstotkov, od tega pa je bilo samo pol odstotka neveljavnih glasovnic, kar priča o izrednem zanimanju za

volitve in o zelo jasnih izbirah ljudi, ki se jim je v ogromni večini prvič v življenju ponudila možnost, da se svobodno izrečejo na volitvah.

Naj omenimo še absolutne številke treh vodilnih strank. Krščanski demokrati so prejeli skoraj štiri milijone 700 tisoč glasov. Socialni demokrati so prejeli dva milijona in pol glasov, bivša partija pa milijon 870 tisoč glasov.

Prve analize kažejo, da je prišlo do močnih razhajanj med izbirami v mestih in na podeželju ter na severu in jugu države. Na industrijskem jugu so krepko prevladali krščanski demokrati, na severu pa je njihova večina le relativna, močni pa so tako bivši komunisti kot socialni demokrati. Na podeželju imajo krščanski demokrati skoraj 52 odstotkov glasov, v mestih pa manj kot 30 odstotkov. Socialni demokrati imajo v večjih mestih 45 odstotkov glasov, na podeželju pa samo 15 odstotkov. Primer zase je Vzhodni Berlin. Tu so krščanski demokrati dosegli najslabše izide v državi, in sicer 24%. Socialni demokrati so prejeli 35 odstotkov glasov, bivša partija ministrskega predsednika Modrowa pa kar 30 odstotkov.

Zmaga reformističnih sil v SZ

V Sovjetski zvezi je drugi krog volitev za obnovitev republiških parlamentov v Belorusiji, Ukrajini in Rusiji ter na Estonskem in Letonskem bistveno spremenil razmerja političnih sil v državi. Volilni rezultati so potrdili uspeh narodnih ljudskih front in radikalnih demokratov, ki se zavzemajo za hitrejše izvajanje družbenih in političnih reform v državi. Tako je volilni rezultat pokazal, da so tako v Moskvi kot v Leningradu prevzeli vodstvo na občinski ravni pripadniki reformistov, ki so dosegli absolutno večino. Tako iz raznih krajev ruske republike že poročajo o množičnih zahtevah, naj bi dosedanjji krajevni voditelji odstopili z vodilnih upravnih mest. Komunistični partiji je sicer uspelo prodreti z nekaterimi najvidnejšimi kandidati, vendar je uspeh reformistov preveč očiten, da se ne bi spremenila notranja pravila krajevnega upravljanja.

Centralizirana oblast Kremlja, ki je doslej pogojevala življenje vsakega sovjetskega državljanca, nima več zadostne kohezivne sile. Vsi iščejo svojo neodvisnost in uveljavljajo pravico po samoodločbi in av-

tonomiji. To je še posebej očitno v Litvi, ki ne namerava popustiti Moskvi in se odpovedati komaj razglašeni neodvisnosti, čeprav se v bližini njenih meja nadaljujejo orožne vaje Rdeče armade. Zgled litovske parlamenta je imel svoje posledice tudi na volilnih rezultatih na Estonskem in Letonskem. V obeh baltških republikah so namreč zmagali kandidati Narodne fronte. Tudi udeležba na voliščih v teh dveh republikah kaže na zavzetost volilcev, da bi prišlo do korenitih sprememb. Rezultati kažejo, da je v prvem krogu volitev bilo na Letonskem izvoljenih 171 od skupnih 200 poslancev tamkajšnjega vrhovnega sovjeta. Od 171 poslanskih mest pa jih kar 121 pripada poslancem Demokratičnega bloka, se pravi tiste koalicijske liste, ki združuje Ljudsko fronto, Gibanje za neodvisnost, Zelene in socialdemokrate. Jasno je, da bodo poslanci Demokratičnega bloka dosegli dvotretjinsko večino v parlamentu, kar je pogoj, da se lahko začne postopek na razglasitev neodvisnosti republike.

dalje na 7. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 25. marca, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Pravljica o jabolkih, ki pomladajo, in o živi vodi«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Yesterday ali Od jutri ne kadim več«; 14.30 V studiu z vami: Sergej Verč; 16.30 Šport in glasba; 18.15 V studiu z vami; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 26. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Štirinajst mest, štirinajst sanj; 12.40 Mešani zbor Obala iz Kopra; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Igrajmo se skupaj!; 15.10 Ta dom je naš; 16.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Paul Freeman; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 27. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 Kultura in ne; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Akademski pevski zbor Boris Kraigher iz Maribora; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Paul Freeman; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 28. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Črno na belem«; 14.30 Na goriš em valu; 16.00 Glasbena kronika s Hrvaškega; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 29. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovenski likar; 9.40 »Oj, vojna mija, vojna kruta«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Nič ni za človeka nemogoče«; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Rezija '89; 16.00 Zbora »S. Jacopo« iz Stockholma in »Cantoria Alberto Grau« iz Caracasa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 30. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 Beleška; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Narišimo pravljico!«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 Godalni kvartet Mistry; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 31. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 »Sreča je kakor sonce: kadar je najlepše, zatone«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Godalni kvartet Glasbene matice (violinista Žarko Prvatič in Jagoda Kjuder, violist Marko Biležnik, violončelist Peter Filipčič) in klarinetist Miran Kšuta; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Življen e onkraj življenja; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro...«, oddaja iz Benečije, Rezije in Kanalske doline; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vozlišča; 18.00 Dimitrij Kralj: »Čriček«, radijska komedija; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Bližajo se volitve v Sloveniji

Bližajo se spomladanske volitve v Sloveniji in stranke, ki se pripravljajo na to pomembno preizkušnjo, predstavljajo javnosti volilne programe in kandidate. Prav je, da nekoliko ponazorimo potek letošnjih volitev v Republiki Sloveniji, saj gre za popolno novost ne le zaradi odprtosti večstrankarskemu političnemu nastopanju, ampak tudi zaradi tehnične izvedbe. Prvič se bodo slovenski volilci podali na volišča v nedeljo, 8. aprila. Na ta dan bodo volili predsednika predsedstva Slovenije in člani predsedstva Slovenije. Poleg tega bodo volilci morali ta dan voliti delegate v zveznem zboru skupščine Jugoslavije, ob tem pa še delegate zbora občin republiške

skupščine in delegate v družbenopolitičnem zboru republiške skupščine.

Druge volitve bodo 12. aprila, ko bodo izvolili delegate v zbor združenega dela republiške skupščine in v zbor združenega dela občin in še delegate v zborih združenega dela skupščin posebnih družbenopolitičnih svetov.

V nedeljo, 22. aprila, pa bodo volilci glasovali za predsednika Slovenije v mo rebitnem drugem krogu, prav tako člani predsedstva Slovenije, in v drugem krogu tudi delegate v zboru občin slovenske skupščine. Volilci bodo nadalje volili delegate raznih občinskih in drugih krajevnih organov.

Predsednik Potrč se je sestel tudi s predstavniki manjšin

Med obiskom v Trstu dne 14. t.m. je predsednik slovenske skupščine Miran Potrč želel poročati o najnovejših dogodkih v Sloveniji in Jugoslaviji tudi zastopnikom slovenske manjšine. Ob predsedniku so bili podpredsednik Knez in delegati skupščine Bergant, Orlando, Oražem, Plavšak in generalni konzul Jakomin ter tajnik komisije za mednarodne odnose Kovvačič. Za zamejske komponente na so bili prisotni predstavniki strank in SKGZ ter

SSO. Predsednik Potrč je podal obširno informacijo o zadnjih spremembah ustave, o pripravah na volitve in povolilno obdobje. Govoril je tudi o odnosih v Jugoslaviji, Markovičevem programu, Kosovu srbski blokadi, zveznih ustavnih spremembah, mejnem pasu in drugih zelo aktualnih vprašanjih.

Glede odnosov med matico in zamejstvom je dejal, da je skupščina izjavila, da mora skrb za manjšine preiti od nekdanje Socialistične zveze delovnega ljudstva na skupščino in vlado. Odnosi s slovenskimi manjšinami morajo biti nadstrankarski interes, ki spada med temeljne dolžnosti republike Slovenije. Z zakonom bo treba urediti tudi oblike pomoči zamejstvu. V obširni razpravi so bila nekatera vprašanja še poglobljena. Posegli so tudi posamezni delegati slovenske skupščine. Konec razprave so volitve predstavljajo na različnih listah.

—o—

Vladni komisar za boj proti mafiji, prof. Felk in bivši sodnik Sica se bo moral zagovarjati pred sodiščem zaradi zlorabe oblasti in izdajanja uradne tajnosti. Mnogi menijo, da gre v resnici za spor med sodno in izvršno oblastjo, od česar ima vsokorist — mafija.

ZMAGA REFORMISTIČNIH SIL V SOVJETSKI ZVEZI

■ nadaljevanje s 1. strani

Podobne rezultate sta dosegli tudi Estonka ljudska fronta in stranka Svoboda Estonija, ki se najbolj radikalno zavzemata za neodvisnost te baltske republike.

Za predsednika Gorbačova se torej napoveduje huda preizkušnja pri utrujanju oblasti in uresničevanju politike perestrojke. Sredobežne sile sovjetskih narodov sicer pridobivajo na moči in vse bolj jasno postaja, da bo morda konfederativna oblika države, kot je bilo že izraženo, lahko predstavljata sprejemljivo obliko za obstoj države, ki bo nastala na območju sedanje Sovjetske zveze.

POZOR NA POLETNO URO!

Ob letošnjih vremenskih razmerah se skorajda ne moremo svomniti, da se je včeraj, 21. marca, začela astronomska pomlad. Sončno in suho vreme je namreč že pred kakim mesecem prineslo v deželo pravo pomladansko temperaturo in spomladansko cvetje ter sadno drevje, ki je v polnem razcvetu, dokazuje, da so letošnje vremenske razmere izredne.

Pravzaprav bi morali napisati, da vzbujajo zaskrbljenost, saj v naših krajih ni bilo poštenege dežja vse od nedelje, 11. februarja, tako da se že začenja opažati suša. Kmetje so nam potrdili, da je ugodno vreme sicer pomagalo, da so v glavnem že opravili vsa večja spomladanska

dela, sedaj pa pričakujejo dežja. Upajmo, da bo nova luna prinesla padavine.

Bralce naj opozorimo, da bo z nedeljo, 25. marca, postala veljavna poletna ura, kar pomeni, da moramo premakniti kazalce na uri za 60 minut naprej. V veljavni bo do konca septembra.

—o—

VOLITVE POTRDILE VOLJO PO ZEDINJENJU

■ nadaljevanje iz strani 1

Na zedinjenje obeh Nemčij bo končno vplival tudi sam razvoj dogodkov v Sovjetski zvezi, česar nihče ne more in ne sme podcenjevati.

PROSTOR MLADIH

MLADI PREDSTAVNIKI
KRŠČANSKIH DEMOKRATOV
SLOVENIJE V SOBOTO GOSTJE SKK

Zadnje čase je Slovenija še posebej v središču vsesplošne pozornosti, saj se z velikimi koraki približujejo prve svobodne in demokratične volitve v povojnem času. Vsa Evropa gleda z zanimanjem na ta dogodek, ki lahko spremeni vlogo Slovenije v Jugoslaviji po eni strani, po drugi pa njen odnos do združene Evrope. Vrstijo se zato srečanja na najvišji ravni, da tudi Slovenci v zameistvu smo deležni zadnje čase marsikaterega obiska ali predavanja vidnih političnih osebnosti.

Kaj na mladi? Navadno jih na predavanjih teh uglednih političnih osebnosti ni mnogo ne na eni ne na drugi strani mize. In vendar lahko ugotovimo, da se tudi med našo, posebno višješolsko mladino širi zanimanje za novo slovensko politično stvarnost. Verjetno jim bo bolj dostopna, če ji bodo o njej spregovorili sovrstniki, najmlajši predstavniki nove politične stranke, ki stopa tako rekoč iz niča na politično prizorišče. Govorimo o predstavnikih krščansko demokratske stranke, ki bodo v soboto, 24. marca, gostje Slovenskega kulturnega kluba v Trstu, ulica Donizetti 3. Srečanje se bo začelo ob 18.30 in bo prav gotovo zanimivo za vse poslušalce, ker nam bo odkrilo še nov aspekt sedanjega slovenskega trenutka. Kako naj namreč mislimo, da poznamo sedanji položaj v Sloveniji, njegov politični utrip, programe in načrte, če ne prisluhnemo tudi tistim, ki bodo pravzaprav ustvarili bodočnost Slovenije, torej mladim rodovom? Kdor bi torej rad bolje spoznal sedanjo slovensko stvarnost in se še posebej rad srečal in pogovoril s predstavniki stranke, katere somišljeniki so bili desetletja porinjani v ozadje in celo zaničevani, je vljudno vabljen v soboto na sestanek Slovenskega kulturnega kluba!

Milko Bambič - 85-letnik

Umetnost v službi ljudstva

Prihodnji mesec bo dopolnil 85 let starosti ugledni slovenski slikar, risar, ilustrator, likovni kritik in izumitelj Milko Bambič, doma pri Sv. Ivanu v Trstu. Kljub letom pa je še vedno izredno aktiven, srečujemo ga med rodnim Trstom in Sežano, kjer si je za najbolj hladne dni te zime najel toplo sobico, a se hkrati pogosto udeležuje kulturnih prireditev na obeh straneh meje. Konec lanskega leta je pripravil samostojno razstavo v Sežani, pred nedavnim pa razstavo risb v rdeči kredi v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti v Trstu. Njen izkupiček je namenil Skladu Mitje Čuka in tako še enkrat dokazal svojo izrazito socialno občutljivost.

Tudi sicer Milko Bambič svoje dolgo trajno umetniško udejstvovanje ne pojmuje v larpurlartističnem smislu, marveč v socialni funkciji oziroma v korist širokih ljudskih množic. Zato je po lastnih izjavah najbolj ponosen na svoj obsežni ilustratorski opus, saj je likovno opremil nešteto slovenskih knjig, ki so izšle v Trstu, Gorici ali Ljubljani, s skicami, lesorezi, linorezi in litografijami je obogatil veliko povesti, člankov in pesmi, ukvarjal pa se je tudi s stripom. Mojster Bambič pa še zlasti z zadoščanjem gleda na tisto, kar je ustvaril za našo mladino.

Skratka, pri umetnostnem snovanju mu ne gre za dobiček, temveč za službo ljudem, za dviganje njihove izobrazbe in duha. Milko Bambič je zmeraj bil še posebej občutljiv za usode navadnih ljudi, tistih z roba družbe ali celo njenega dna, s svojimi bistrimi očmi pa se npr. ob sedenju v lokalu, čakalnici ali na avtobusu zazre v kakšen posebno zanimiv obraz. S sabo vedno nosi risarsko beležnico in že zraste pred našimi očmi bežna, rahlo karikirana

človeška podoba, s poudarkom na izrazu obraza. Takšne so tudi risbe, pred kratkim prikazane v Peterlinovi dvorani, ki so nastale v lanskem in letošnjem letu; Bambič z njimi dokazuje, da mu vid ni opešal, roka ga še vedno uboga, pred nami so bila na ogled dela, ki razodevajo duhovno svežino in mojstrsko spretnost. Naj zaključimo z mislijo, da ugledni tržaški rojak prav na koncu 20. stoletja še vedno aktivno nadaljuje s tisto živahno umetnostno usmeritvijo, s katero so slovenski avantgardisti že pred odmaknjenimi desetletji dodobra prevetrili naše nekoliko zaspano kulturno ozračje.

M. V.

Slovensko javnost v Italiji vabimo na javno razpravo s kandidatom za predsednika Republike Slovenije

dr. Jožetom Pučnikom

SLOVENIJA IN SLOVENC
V ITALIJI V 90. LETIH

ki bo v Kulturnem domu v Trstu v ponedeljek, 26. t.m. ob 20.30.

Predsednik vlade Andreotti je za petek, 30. t.m., sklical vrhunski sestanek tajnikov strank vladne večine.

—o—

Dr. Nevo Radovič iz Nabrežine je bil potrjen za predsednika pokrajinskega odbora Zveze neposrednih obdelovalcev s Tržaškega.

CORRADO BELCI

Dva nasprotujoča si strahova

Prevedel D. L.

2.

Težava je obstajala — in obstaja — v tem, kako manjšini priznati pravice, ne da bi to pomenilo nasilje nad državljanji večinskega naroda, in kako te pravice uskladiti z enotnim državnim pravnim redom. Za zgled naj bo to, kar se že dogaja s pravicami posameznikov in družbenih skupin v okviru celotne državne skupnosti. Te pravice se v nobenem primeru ne smatrajo za absolutne projekcije, ampak imajo svojo mejo v spoštovanju pravic drugih, pri čemer prihaja do izraza potreba, da se harmonično izoblikuje ena sama skupnost. Najtežavnejše je vprašanje, kako takšno vprašanje urediti; kulturno posredovanje med načelom in njegovim dejanskim izvajanjem predstavlja trajni napor za vsako pošteno politiko. Zato sem vedno bil in sem še vedno prepričan, da med pravno normo in dejanskim sožitjem obstaja takšno razmerje kot med sredstvom

in smotrom: plodno sožitje med obema jezikovnjima skupnostima je glavni smoter, ki ga je treba doseči, pravna norma pa je sredstvo, ki ga je treba prilagajati času.

Ko smo v tržaški Krščanski demokraciji začeli govoriti o »manjšinskem vprašanju«, je bil spomin na ulične spopade še svež in ga marsikdo morda niti ni mogel pozabiti. Teh spopadov smo se tudi sami udeležili; na eni strani je bila fronta »za Italijo«, na drugi fronta »za Jugoslavo«. Krščanska demokracija je postala stranka relativne večine v kulturnem okolju, v katerem je, zgodovinsko gledano, prevladovala laična in prostozidarska ter liberalno-nacionalna tradicija. Slednja je kasneje klonila pred fašistično politiko. Če je večina ljudi volila Krščansko demokracijo, ki je v Trstu lahko računala le na obrobno katoliško in demokratično dediščino, se je to očitno dogajalo, ker so volivci na ta način hoteli podpreti italijan-

stvo mesta in italijansko »vladno stranko« od De Gasperija dalje. Tudi v sami Krščanski demokraciji je bilo veliko pomislekov in je bilo treba pričakovati odpor proti obravnavanju problema odnosov med Italijani in Slovenci, saj je bil še svež spomin na ostri spor med Italijo in Jugoslavijo zaradi meje. Široko razširjeno je bilo mnenje, da je svoboda že tako v enaki meri vsem zajamčena in da si zato nima smisla delati preglavic z manjšinskim problemom. Na začetku sta si od krščanskih demokratov upala »plavati proti toku« le poslanec Giovanni Tanasco in prvi tajnik Juljskih sindikatov, to je Italijanske delavske zbornice, dr. Doro de Rinaldini, ki sta drzno trdila, da problem jezikovne manjšine zares obstaja. »Novi rod«, ki se je skliceval na stališča bivših Dossettijevih pristašev, je bil mnenja, da je nujno izoblikovati v Krščanski demokraciji stališče do vprašanja jezikovne manjšine ob upoštevanju pravic, ki jih je treba priznati v skladu z ustavnim duhom, to je »s posebnimi normami«. Navezati je bilo treba prve stike s kakim slovenskim predstavnikom, da bi se led odtajal in da bi se vsaj postavili temelji za dialog med ljudmi, ki se niso niti poznali, če pa so se poznali, so

dalje na 7. strani ■

SKRB ZA JADRANSKO MORJE

Začela se je široko zasnovana akcija, v okviru katere naj bi do 25. marca zbrali potrebne biološke podatke o stanju Jadranskega morja, da bi ugotovili vzroke, ki povzročajo prekomerno cvetenje alg. Gre za akcijo, ki so jo sprožile obalne članice delovne skupnosti Alpe-Jadran, se pravi Hrvaška, Slovenija, Furlanija Julijska krajina, dežela Veneto in še avstrijska Štajerska, ki predstavlja nekakšen znanstveni nadzorni organ te pobude.

Uresničuje se načrt, ki so ga dežele članice sprejele že pred meseci, da bi pravčasno ugotovile začetek pojave cvetenja moria, da bi lahko poskrbele za pravčasne ukrepe. Hrvaški raziskovalni inštituti bodo zbirali podatke o morju pred obalami Istre in Kvarnera, piranski inštitut in biologi tržaške fakultete bodo zbirali podatke o Tržaškem zalivu, inštitut za biologijo morja pa podatke o stanju morja pred obalami dežele Veneto. Zbrane podatke bo obdelal Inštitut za ozonovanje Severnega Jadrana, ki deluje v okviru Laboratorija za pomorsko biologijo v Trstu.

OBISK ŽUPANOV IZ LJUBLJANE

Na vabilo slovenskih županov in predsednikov Gorskih skupnosti v Furlaniji-Julijski krajini so bili v soboto, 17. t.m., na obisku v naših krajih predsednica skupščine mesta Ljubljana Nuša Kerševan in župani ljubljanskih občin. Srečanje se je začelo na gradu na Socerbu, kjer je obiskovalce pozdravil v imenu gostiteljev dolinski župan Švab. V duhu odprte meje so nato prestopili državno mejo pri Prebenu in se na županstvu v Dolini srečali s predsednikoma Kraške gorske skupnosti Pečenikom in Briške gorske skupnosti Corsijem, z dolinskim županom Švabom, repentabriskim županom Coljo, zgoniškim županom Budinom, devinsko-nabrežinskim županom Brezigarjem in doberdobskim županom Lavrenčičem.

Opoldne je goste pozdravil na trgu Unità v Trstu tržaški župan Richetti v spremstvu odbornika Cerniza. Prisotni so se izrekli za nadaljnje stike in utrjevanje sodelovanja. Ogledali so si mestno središče in pristanišče ter zanimivosti na Krasu. V Doberdobo so se jim na srečanju pridružili predsednik Nadiške gorske skupnosti Chiabudini in župan iz Špetra Marinič ter iz Grmekka Bonini. Zadnji razgovori so bili na sedežu Kraške gorske skupnosti v Sosljanu.

POBUDA DOLINSKEGA ŽUPANA ŠVABA

V skladu z resolucijo, ki jo je v lanskem decembru soglasno odobril občinski svet in ki je obravnavala vprašanje zakonske zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji, je dolinski župan Edvin Švab povabil župane in upravitelje 35 občin v deželi Furlaniji Julijski krajini, kjer je prisotna slovenska manjšina, naj se udeležijo srečanja, na katerem bi razpravljali in po možnosti izoblikovali sprejemljive kriterije za začetek dostojne zaščite slovenske manjšine.

Srečanje bo v sejni dvorani občinskega sveta v Dolini v petek, 30. marca, ob 18. uri.

Večer s Spomenko Hribar v DSI

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je bil v ponedeljek, 19. t.m., na sporedu zanimiv večer z znano slovensko filozofinjo, sociologinjo in pisateljico dr. Spomenko Hribar. Tema srečanja je bil nedavni poziv k narodni spravi, ki je na neprijetno začudenje nekaterih in delno olajšanje drugih prišla iz predsedstva Republike Slovenije.

Prva točka večera je bila predstavitev razstave del ljubljanskega slikarja Adalberta Žvaba, ki se je velikodušno odzval vabilu sklada Mitia Čuk za pomoč prizadetim otrokom. V svojih umetninah je Žvab upodobil predvsem obalno kraško regijo. Kot je sam povedal na predstavitvi, so njegove slike dramatične, kot je dramatična tudi sama podoba Krasa, kjer se stare hiše počasi podirajo, ker jih neče nihče obnavljati. Razstava bo na ogled v prostorih Slovenske prosvete v Trstu do konca meseca vsak dan od 17. do 19. ure.

Spomenka Hribar si je večer zamislila v obliki pogovora s poslušalci. Uvodoma je prebrala članek, ki je bil objavljen v tedniku 7D (sedem dni). V tem zapisu je avtorica izredno kritična do poziva vladnih krogov k tako imenovani »narodni umiritvi«. Sama je izrazila prepričanje, da gre tej izjavi pripisati predvsem pomen volilne propagandne geste. Tu torej ne gre za toliko pričakovani poziv k narodni spravi, ampak le za nekakšen nadomestek. Seveda pa ne smemo spregledati tudi pozitivnega vidika te izjave. Najpomembnejše je dejstvo, da je predsedstvo Republike Slovenije izrecno izrazilo zahtevo po pietetnemu odnosu do vseh mrtvih in prav to je tista v slovenski povojni zgodovini izredno sporna točka, kjer se začenja človečnost neke civilizacije.

Poziv k »narodni umiritvi« je pomemben korak v večjo svobodo, čeprav gre le za pol-korak, ne pa za resničen preobrat, trdi dr. Hribarjeva. Predsedstvo Slovenije pa zahteva le »normalizacijo odnosov z državljani«. To pomeni, da so iz narodnega

občestva spet izključeni vsi slovenski državljani, kot je na primer slovenska politična emigracija. Narod vsekakor ne potrebuje »narodne umiritve«, ampak potrebuje spravo, ki je nekaj globljeja, saj zadeva vse in vsakogar posebej individualno v srce.

Predavateljica se je v pogovoru s poslušalci dotaknila raznih bolečih tem slovenske zgodovine, o katerih se še pred kratkim ni moglo govoriti. Prisotne so zelo zanimali novi demokratični premiki v Sloveniji in predvidevanja o izidu volilnega boja med Kučanom in Pučnikom.

H J

—0—

TUDI NAŠI DIJAKI SO NA IZLETIH

Lepo vreme sovпада z letošnjimi slovenskimi izleti slovenskega znanstvenega zavoda France Prešeren iz Trsta. V ponedeljek, 19. t.m., so se s petdnevnega izleta po Grčiji vrnili dijaki klasične gimnazije študenti realne gimnazije pa so na ločenih izletih v Pragi, Münchnu, na Dunaju in Elbi. Dijaki prvih razredov bodo v prihodnjih dneh odotovali v Rim. Na Dunaju so si tržaški dijaki ogledali avstrijski parlament. Goste je najprej sprejel tajnik in formacijskega centra avstrijskih narodov Hubert Mikeln, ki jim je razkazal parlament in jih seznanil z delovanjem avstrijske zakonodajne zbornice. Posebno srečanje so imeli nato naši dijaki s slovenskim poslancem Karlom Smollejem, ki jim je obrazložil svoje delo v svojstvu najvišjega predstavnika slovenske manjšine v Avstriji.

—0—

DAROVI IN PRISPEVKI

Dr. Jasna Repinc z Opčin je darovala 15.000 lir v tiskovni sklad Novega lista.

V isti sklad so darovali po 15.000 lir V. B. iz Rima, O. K. B. iz Gorice in F. B. iz Trsta ter dr. Jože Markuža iz Mavhinj.

Zadnji dokumenti pred deli v Sosljanskem zalivu

Devinsko-nabrežinski župan Bojan Brezigar je dne 19. t.m. na tiskovni konferenci v Nabrežini orisal vsebino konvencije med občino in družbo Fin-Tour za izvedbo podrobnega urbanističnega načrta na območju Sosljanskega zaliva. Gre za zadnjo listino, ki jo mora občinska uprava odobriti pred začetkom del za turistično ovrednotenje zaliva.

Župan je najprej poudaril, da je deželna uprava pred nekaj dnevi odobrila podrobni regulacijski načrt, ki se tiče zaliva, zdaj pa je na vrsti konvencija, ki natančno ureja izvajanje tega urbanističnega dokumenta.

Konvencija predvideva izvedbo primarnih urbanizacijskih del, kot so ceste, groznične naprave, vodovod, električno omrežje ter javna parkirišča. Predvideva dalje sekundarna urbanizacijska dela, kot so ureditve zelenih površin, dostopa do kopalnišč in ostalih parkirnih prostorov. Skupno

bo v zalivu kakih tisoč mest za vozila, od katerih bo kakih 350 brezplačnih. Turisti med deli bo na razpolago za kopalce 200 metrov obale, do nje pa bodo imeli pribivalci devinsko-nabrežinske občine dostop brezplačno, kar bo veljalo tudi kasneje. Svoje prostore bosta imeli obe navtični društvi, Čupa in Pietas Julia, posebno skrb pa se posveča varstvu okolja. Celotni turistični kompleks v Sosljanskem zalivu mora služiti namenu, zaradi katerega nastal, se pravi ovrednotenju vsega območja v turističnem pogledu. Prepovedano je parceliranje nepremičnin, kar se bo vpisalo v zemljiško knjigo. V zemljiško knjigo se bo vpisala tudi služnostna pravica korist občine ter v breme večine zelenih površin. Družba, ki je lastnica zaliva, je položila šest milijard lir kot jamstvo, da se bodo dela zares izvedla.

O konvenciji je občinski svet razpravljal na seji v ponedeljek, 19. t.m.

ZANIMIVA OKROGLA MIZA V RONKAH
SKRD »Jadro« iz Ronk in Krožek za socialno-politična vprašanja »A. Gregorčič« iz Gorice vabita na okroglo mizo na temo: Republiška ustava in slovenska manjšina. Sodelovali bodo poslanec L. Rebutta, senator N. Battello in prof. Samo Pahor. Okrogla miza bo v petek, 30. t.m., ob 19.30 v sejni dvorani občinskega sveta v Ronkah.

Srečanje v Brdih med Slovensko skupnostjo in Slovensko kmečko zvezo

V soboto, 17. t.m., sta se v Šmartnu v Brdih srečali odposlanstvi sekcije Slovenske skupnosti iz Števerjana in Slovenske kmečke zveze — podružnica Goriška Brda. Delegacijo gostov iz zamejstva je vodil tajnik števerjanske sekcije Slovenske skupnosti Dominik Humar, v njej pa so bili še goriški pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti dr. Mirko Špacapan, deželni predsednik Marian Terpin, predsednik briške Gorske skupnosti Hadrijan Corsi, Ivan Vogrič, Silvan Bensa, Vanda Gradnik, David Grigoner in Damian Terpin za mladinsko sekcijo Slovenske skupnosti. Goste je pozdravil predsednik briške podružnice Slovenske kmečke zveze Boris Jakončič, ki je tudi orisal program svoje organizacije in predstavil svoje sodelavce, med katerimi so bili Milan Sirk, Bruno Podveršič, kandidat Slovenske kmečke zveze za republi-

ški zbor občin, Dejan Peršolja, kandidat za republiški zbor združenega dela, odvetnik Tomaž Marušič, kandidat za republiški zbor občin, Vitomir Bic, kandidat Kmečke zveze za republiški družbenopolitični zbor, Edi Stanič in Peter Stres pa sta na sestanku zastopala slovenske krščanske demokrate.

Gostje so podčrtali nujnost sodelovanja med obema organizacijama, ki sta si sorodni po idejah in po članih, saj gre za Brice, ki jih ločuje samo meddržavna meja. Orisali so politični položaj v zamejstvu in na ožjem briškem področju. Predstavniki Kmečke zveze so orisali sedanje stanje v Sloveniji in v Brdih s posebnim poudarkom na bližnje volitve. Govora je bilo o težavah briških kmetov ter o težnjah prebivalcev Brd po samostojnem politično-

dalje na 8. strani ■

V soboto, 31. marca, in nedeljo, 1. aprila, bo po prijateljskem dogovoru možen prost prehod državne meje z navadnim osebnim dokumentom na maloobmejnem bloku Soccerb in v Botaču.

Podpisani vljudno vabimo

v soboto, 31. marca, ob 10. uri

na skupni prijateljski sprehod po poti odprte meje, ki zajema tudi letos tri občine pobudnice.

Predlagamo vam, da se do 10. ure zberemo v parku kulturnega društva Jože Rapotec v Prebenegu. Od tod bomo šli peš do Soccerba, kjer bomo pred gradom s tradicionalno zdravico nazdravili mirnemu sožitju in vsem oblikam aktivnega prijateljstva. Po domačem prigrizku bomo nadaljevali sprehod do Beke, kjer se bomo ob 15. uri še enkrat okrepčali.

V Prebenegu se zberemo ob vsakem vremenu.

Udeležencem svetujemo izletniško opremo.

Prisrčno pozdravljeni in nasvidenje najprej v Prebenegu in nato na skupnem sprehodu.

ŽUPANI

Edvin Švab

Ivan Vodopivec

Raul Šiškovič

POŽAR V LIBIJSKI KEMIČNI TOVARNI

Zadeva o požaru, ki je uničil libijsko kemijsko tovarno v Rabti, je še vedno zavita v temo. Novica o požaru je močno odjeknila v svetu, še posebej, ker se je v zadnjih tednih ponovno vnela polemika o sumu, da tovarna izdeluje kemično orožje. Tako sta trdili ameriška in zahodnonemška varnostna služba. Libijski voditelj Gedafi je obtožil zahodnonemško tajno obveščevalno službo, da je povzročila požar. Odgovornost za atentat pa si je prevzela skupina upornih častnikov v libijski vojski. Gedafi je ob tem pripomnil, da bo Libija izgnala iz države vse nemške podjetnike in tehnike, če bo preiskava dokazala vpletenost Zahodne Nemčije.

Zveza cerkvenih pevskih zborov vabi na jubilejno dvajseto revijo otroških in mladinskih zborov

PESEM MLADIH,

ki bo v nedeljo, 25. marca, ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu.

OTROŠKE POLETNE KOLONIJE

Slovenske dobrodelne ustanove že nekaj desetletij organizirajo poletne kolonije za slovenske otroke od 5. do 16. leta iz Tržaške in Goriške pokrajine. Zadnja leta jih je financirala Dežela, odslej bodo imele to nalogo pokrajine. Starši naj bi dodali le skromen prisrček. Letos bosta koloniji v gorskem zraku v Comegliansu pod vodstvom Slovenske Vincencijeve konference, v organizaciji SLOKADA pri v Drači, od koder hodijo tudi na kopanje k morju.

Pohitite z vpisi, ker je čas za misovanje v kolonije samo do konca marca. Prijavite se šolskim oz. občinskim zdravstvenim asistentkam.

Za pojasnila kličite: za Dračo tel. št. 226117, za Comeglians 43194 ali 764288. V Gorici dobite pojasnila na tel. št. 530924.

—0—

Srečanje za starejše občane, ki jih organizirajo slovenske dobrodelne ustanove, bo v sredo, 28. marca, ob 16. uri v ul. Donizetti 3. Govoril bo sociolog Ivan Buzečan na temo: Socialne potrebe in usluge. Sledi družabnost.

V ŠPETRU BO ZBOR

IZVOLJENIH PREDSTAVNIKOV
(Vabilo pobudnikov in sklicateljev zbora)

»Republiški senat bo, kot kaže, vsak čas začel obravnavati zakonski osnutek z naslovom »Ukrepi v korist prebivalstva slovenskega jezika v tržaški in goriški pokrajini ter prebivalstva slovanskega porekla v videmski pokrajini«, ki ga je vlada predložila 26. januarja 1990 (»Macanicov zakon«).

Podpisani, ki smo bili izvoljeni v razna politična in upravna telesa na vsedržavni, deželni in krajevni ravni, ki pripadamo različnim političnim strankam in izhajamo iz različnih krajev tržaške, goriške in videmske pokrajine, menimo, da bi bilo velikega pomena, če bi dali svoj doprinos parlamentarni razpravi tudi institucionalni predstavniki naše skupnosti. Zato vabimo izvoljene predstavnike celotne manjšine, brez ozira na strankarsko ali zemljiščno pripadnost, na zborovanje, na katerem bi izrazili skupno mnenje o vladnem zakonskem osnutku.

Zborovanje bo v soboto, 24. marca, ob 16. uri na županstvu v Špetru.

V prepričanju, da gre za pomembno pobudo, ki naj bi tudi omogočila utrditev medsebojnega poznavanja in spodbudila ploden dialog za vso našo skupnost, Te najprisrčneje pozdravljamo.

Vabilo je podpisalo 31 izvoljenih predstavnikov. Med njimi so 1 senator, 6 deželnih svetovalcev, 12 županov, 3 predsedniki Gorskih skupnosti in občinski ter pokrajinski svetovalci.

»Lojze Bratuž po 50 letih« v Celovcu

V knjigarni Mohorjeve družbe v Celovcu je bila 16. t.m. predstavitev dvojezične publikacije goriške pokrajinske uprave »Lojze Bratuž po 50 letih«. Po pozdravu predstavnika Mohorjeve, inženirja Franca Kattniga je o knjigi spregovoril njen pobudnik, goriški pokrajinski odbornik za šolstvo dr. Mirko Špacapan. Samo publikacija pa je v slovenščini, nemščini in italijanščini predstavil dr. Rafko Dolhar. Daljši poseg o simbolu slovenskega trpljenja pod fašizmom, mučeniškem glasbeni-

ku Lojzetu Bratužu, in o prizadevanjih goriške pokrajinske uprave za sožitje je imel goriški pokrajinski predsednik Gianfranco Crisci. Prisotni so bili še pokrajinski odbornik za kulturo Panzera, italijanski konzul v Celovcu Martini, predstavniki slovenskega kulturnega, prosvetnega in šolskega življenja na Koroškem in časnikarji obeh tamkajšnjih narodnostnih skupnosti. Vsem se je v imenu Bratuževe družine ob koncu zahvalila vdova, pesnica Ljubka Šorli-Bratuž.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Svoboda danes - svoboda jutri

(I. mednarodna regionalna konferenca avstrijskega PEN-kluba na Dunaju)

Na drugi mednarodni regionalni konferenci avstrijskega PEN-kluba v dunajski palači Palfy so se 27. in 28. februarja zbrali predvsem avstrijski, srednjeevropski in sovjetski pisatelji na zanimive razgovore. Ti so v majhnem zrcalili tisto, kar se istočasno dogaja v svetu velike evropske in svetovne politike.

Na dunajski konferenci so govorili o zanimivi temi SVOBODE, ki so ji pisatelji zavezani že od nekdaj. Podoba je, da tisto, kar je bilo moto konference PEN-a na Dunaju, namreč geslo SVOBODA DANES - SVOBODA JUTRI, prodira vse bolj tudi v politiko držav nekdanjega »realnega socializma«.

Novost v razburkani zgodovini mednarodnega PEN-kluba je vstop številnih sovjetskih regionalnih centrov v najpomembnejšo in najimenojnjejšo mednarodno pisateljsko organizacijo. Znano je, da je ta za komunistične dogmatike še nedavno veljala za leglo protikomunizma, meščanskega kozmopolitizma, cionizma in podobnega.

Dunajsko konferenco je v angleščini vodil generalni tajnik mednarodnega PEN-kluba *Alexandre Blok*, medtem ko je gostiteljstvo in povezovalno domačo kulturno javnostjo Avstrije prevzel predsednik avstrijskega PEN-kluba György Sebestyén, ki je madžarskega rodu.

Na konferenci so z optimističnim zanosom narodnega in državnega osvobodjanja nastopili predstavniki litovskega, estonskega in letonskega PEN-kluba, navzoča sta bila tudi zastopnika Rusije in Ukrajine. Videlo se je, da veje novi, svobodnejši veter tako iz Češkoslovaške in Madžarske kot tudi iz Romunije.

Posebno pozornost je požel diskusijski poseg znanega madžarskega pisatelja *Györgyja Konráda*, velikega zagovornika srednjeevropske mednarodne duhovne povezanosti. Menil je, da morajo biti pisatelji vedno budni. Opozarjati mo-

rajo na kršenje osebnih in družbenih pravic, po drugi strani pa morajo v času, ko vlada predvsem v uradni politiki nekdanjih držav takomenovane realnega socializma vacuum, posredovati med različnimi konflikti.

Tozadevno je te dni med na Dunaju zbranimi pisatelji krožil tudi dovtip o »literarnem« političnem vodenju češkoslovaške republike. Njen sedanji državni predsednik, pisatelj *Vaclav Havel*, je namreč pisateljem priporočil, da naj vzamejo vajeti sami v roke, ko je z oblasti takorekoč čez noč odneslo funkcionarje, ki so več kot štiri desetletja vladali deželi. Sedanji župan Prage je na primer znan prevajalec. Kljub temu nekateri predstavniki češkega in slovaškega PEN-kluba niso bili mnenja, da lahko vsakdo od pišočih sledi predsednikovemu zgledu. Tisti, ki ni sposoben za delo v politiki, naj ostane lepó doma pri pisalnem stroju in peresu. Povzročil bo manj škode, po drugi strani pa tudi Havel upa, da bodo njegovo politično delo v doglednem času spet prevzeli poklicni, demokratično izvoljeni predstavniki političnih strank.

Na konferenci PEN-a na Dunaju so sodelovali tudi predstavniki te organizacije iz Zvezne republike Nemčije, Nemške demokratične republike, Italije, Švice, Liechtensteina, Poljske in Bolgarije. Iz Jugoslavije so prišli predstavniki različnih narodnih centrov. Slovenskega je zastopal pesnik in pisatelj *Branko Hofman*. Podoba pa je, da je atmosfera med različnimi jugoslovanskimi pisateljskimi centri kljub nekaterim prijateljskim odnosom med avtorji različnih jugoslovanskih narodnostni skaljena. Društvo slovenskih pisateljev je te dni na primer izstopilo iz Zveze pisateljev Jugoslavije.

Drugo leto poteka na Dunaju mednarodni kongres PEN-kluba.

Lev Detela

Knjiga o kontrastih indijske podceline in slovenskih misijonarjih

Pred kakim mesecem je v zbirki Misijonskih obzorij izšla 318 strani obsežna knjiga z naslovom »Pogovori ob Gangesu«. Knjigo je napisal jezuitski pater Jože Kokalj in svoje delo posvetil slovenskim in hrvaškim misijonarjem in misijonarkam, ki so se žrtvovali za reveže v Bengaliji, ob Gangesu in v Himalajskem pogorju, vse od leta 1925 dalje. Knjiga je nastala po obiskih pri naših misijonarjih v Indiji, ki ju je avtor opravil leta 1982 in 1988. Jože Kokalj je knjigo razdelil na štiri dele. Živahno jo je razgibal s primerjavami in literarnimi utrinki, kar močno približuje slovenskemu bralcu probleme in kulturo Indije. V prvem delu govori Kokalj o Bengaliji. Še preden se bralec loti strani, ki so posvečene delovanju misijonarjev, mu uvod Marija Pleničarja predstavi Indijo z zemljepisnega in geološkega vidika, na kratko pa tudi zgodovino indijskih ljudstev in kultur. Knjiga se začne z Bengalijo, ker je bila ta dežela prva misijonarska postojanka slovenskih in hrvaških jezuitov. Zanimivo je zvedeti, da je ob Albani Tereziji Bojaxhiu, ki je danes bolj znana kot Mati Terezija iz Kalkute, odpotovala v Indijo tudi Slovenka Magdalena Kajnc, ki je podobno kot

njena bolj slavna sestra skrbela za študirajočo mladino, istočasno pa tudi za bolnike indijskega podeželja.

Ko človek prebira zapise o teh slovenskih in hrvaških misijonarjih, spoznava, kako so ti ljudje, ki so delovali v močvirnatih predelih ob Gangesovih rokavjih, opravili v prvi vrsti pomembno socialno delo. Skrbeli so za bolne, omogočili razvoj kmetijstva, zidali in upravljali ter učili ljudi smotrnega gospodarstva. Istočasno so jih, predvsem s svojim pričevanjem vere, na nevsiljiv način seznanjali s Kristusovim naukom. Kokalj je pri zbiranju podatkov o slovenskih misijonarjih in misijonarkah rad spraševal predvsem pri domačinih, ki so te ljudi poznali. Zanimivo je, da so Indijci, ki so sodelovali s slovenskimi in hrvaškimi misijonarji, cenili njihovo razgledanost, odprtost, dobroto, neutrudno delavnost in požrtvovalnost. To so bile lastnosti, ki so jih označevale in ki so sedanjim domačim duhovnikom za zgled.

Skupno je pater Kokalj na zanimiv način predstavil 53 naših ljudi, ki so od leta 1925 delovali in še delujejo v Indiji. »Pogovori ob Gan-

dalje na 8. strani ■

Nova številka Pastirčka

Izšla je 6. številka Pastirčka. Prva stran je posvečena 80. jubileju pesnice Ljubke Sorli. Sestavku med drugim piše: »Vse njene življenjske pomladi so zaznamovane z delom za dom in za slovenstvo, z njenim poklicnim, kulturnim in umetniškim delom za Slovence v Sloveniji, na Goriškem, na Tržaškem in v širnem svetu ter do daljnih koticov sveta. Pesmi Ljubke Sorli jeve poznajo tudi Slovenci v Ameriki in prav tako oni iz daljne Adelajde.«

Zanimiv je prispevek Marize Perat z naslovom »Kdo si?«. Tokrat je pripravila namišljen intervju s sv. Jožefom. Marijan Markežič piše o postnem času in daje navodila, kako naj se v njem ravnamo. Jerica Strle pa je napisala duhovito pesmico z naslovom »Boter jež«. Priljubljena in lahkotna je pravljica o belem oblaku in zaspanem Matičku, ki jo je napisala Marija Perat, realna in poučna pa je pesem Ljubke Sorli »Norice«.

Srednji strani Pastirčka sta kot običajno posvečeni senčnim lutkam. Tokrat je Tončka pripravila navodila za barvne sence. Nato zasledimo pesmico o Dobrem oblaku, ki jo je napisala Zora Saksida, ista avtorica je tudi napisala pravljico o zajčku, medvedku in sraki z naslovom »Rep, brki, uhliji«. Vmes sta še rubrike »Naredi sam« in »Uganke«, ki ju pripravljata Jerica Strle, kot običajno pa se Pastirček zaključuje z dopisi mladih bralcev. Dragica jim med drugim tako odgovarja: »Prijetni so opisi ljubljenskih oseb, ki ste jih poslali iz tržaške šole. O. Župančič, zanimiv je opis obiska banke na Opčinah, veliko ljubezen do živali izražajo spisi učencev iz Bazovice, tudi o vaših izvenšolskih dejavnostih zvemo po spisih, tako o športnih tekmah, o pevskih vajah, o obisku določene cerkve in še o marsičem drugem.«

»Film o razbojnikih«

Ena izmed stalnih težav, ki spremljajo slovensko kinematografijo od njenih začetkov, je omejeno število filmov, ki jih posamejno vsako leto. Težko je načrtovati filmski repertoar, če so sredstva, namenjena proizvodnji, omejena in prihajajo po kapljicah. Kljub temu se nam zdijo da se program slovenskih filmov od leta do leta slabša, da nihče pri tem ne upošteva ne umetniških ne komercialnih kriterijev.

O tem govori tudi naslednji podatek. Te dni snema ekipa režiserja Pervanje, bivšega snemalca, film o znamenitem predvojnem slovenskem razbojniku, ki je veljal za nekakšnega dobrotelnika, ker je jermal bogatim in dajal revnim. Skoro raj istočasno pa je tudi zagrebški režiser Rajko Grlić posnel prve kadre filma o slavonskem hajduku Čarugi, ki je po prvi svetovni vojni s svojimi pajdaši ustrahoval hrvaške bogatine. Producent obeh filmov je Viba iz Ljubljane. Očitno dramaturški oddelek in umetniški vodja tega slovenskega filmskega podjetja meni, da se filmi morajo snemati po receptu »eno leto komedije drugo leto tragedije«.

Zgodbe o romantičnih razbojnikih so bile že od nekdaj zanimive filmske teme, ampak prevedo dobrega na kupu nikoli ni dobro. Tudi teatri, na primer, nudijo obiskovalcem programe, v katerih so praviloma zastopane vse zvrsti. Viba se je odločila, da bo nelojalno konkurirala sama sebi, in sicer na račun državljanov, ki prispevajo denar za kulturno dejavnost.

Ni naš namen, da bi vnaprej kakorkoli ocenjevali film, ki šele nastaja, hoteli smo samo opozoriti na pomanjkanje slehernega občutka za realnost pri filmarjih.

Zagate našega jezika

Pogosto tarnamo, da ni več nobenega reda in zakonitosti, da celo v jeziku vlada zmeda, v slovenskem še posebej, češ da se sistemi in zakonitosti, ki so izraženi v pravilih in jezikovnih priročnikih, rušijo. A kdo to počenja, se samo po sebi ponuja vprašanje. Ko sem v časopisu bral, da je treba »razvijati in gojiti učenčevo ustno, še zlasti pa pisno svoročanje« in da bodo pisni izpiti za habilitacijo (zakaj ne usposobljenost?) profesorjev ob koncu aprila, sem se kar zamislil nad nemarnostjo. Ko sem pa slišal, da marsikateri profesor popravlja *pisne naloge*, me je kar zbadlo. Ko bi vsi, ki tako pišejo, le povohali v Pravopis 62 ali v SSKJ ali tudi v razne priročnike, bi našli jasno razlago o tem.

Pisen, a, -o se nanaša na glagol *pisati* in njegove oblike; *pismen, -a, -o* pa na tiste, ki piše, ki zna prav (ali da sploh zna pisati), poleg tega pa se nanaša še na pismo ali listino. Zaradi tega je edino pravilno, kar je že ustaljeno: *pismeni izpit, pismena naloga, pismeni izdelki učencev, pismeno poročilo. Pisen, pisma, pisno* pa uporabljamo v naslednjih zvezah: *pisno in govorna napaka*, v tem članku je veliko *pisnih napak, pisne dvojnice* itd.

Pisnina pa je pristojbina za pisanje, za opravljeno delo ali tudi morda za uslugo.

R. Petaros

JOŽE PUČNIK PRIDE V TRST

Zaradi srečanja z Jožetom Pučnikom, ki ga v ponedeljek, 26. marca, organizira SLORI v Kulturnem domu v Trstu, je Društvo slovenskih izobražencev sklenilo prenesti na kasnejši datum že napovedani sestanek s furlanskim kulturnikom Aureliom Cantonijem.

Bivši župan v Števerjanu Stanislav Klanjšček bo po sklepu občinskega sveta prejel zlato medaljo za svoje dvajsetletno županovanje.

Dva nasprotujoča si strahova

■ nadaljevanje s 3. strani

vedeli, da so si bili nasprotniki. Sam sem menil, da je treba nekaj narediti, pri čemer bi se lahko upoštevalo dejstvo, da bi bilo sodelovanje med »demokrati« koristno za protikomunistično stvar in ker bi se Krščanski demokraciji tako splačalo v volilnem pogledu.

Na prvih političnih volitvah (maja leta 1958 op. ur.) je Krščanska demokracija neposredno izvolila v 32. volilnem okrožju za poslansko zbornico dva poslanca. Zbrala je toliko glasov, kolikor je ustrezalo dvema polnima količnikoma (skupno nekaj nad 72 tisoč glasov, op. ur.). Za takšen izid je bilo odločilnih kakih dva tisoč glasov slovenskih katoličanov, ki niso predložili svoje liste in tako odločilno pripomogli k uspehu Krščanske demokracije. Na pokrajinskem kongresu leta 1959 sem izkoristil priložnost, da sem poudaril pomen tega dejstva, pri čemer sem pohvalil koristnost izbire, ki so jo naredili demokratični Slovenci, ter poudaril, da »dokazi resnične lojalnosti morejo olajšati napore in želio po razumevanju«. Pristavil pa sem, da se je pri obravnavanju problematike manjšinskih pravic vendarle treba sklicevati na republiško ustavo. To sem dejal zato, ker sem želel odbiti pritiske nekaterih slovenskih predstavnikov, naj bi se razširili na goriško pokrajino in na Nadiške doline v videmski pokrajini zaščitni mehanizmi, ki jih je predvideval Londonski memorandum o soglasju in ki so temeljili na načelu recipročnosti pri ravnanju na jugoslovanski strani z Italijani iz Cone B v Istri.

Cesta je bila vsa navkreber, zato sem menil, da je treba delati majhne korake in si prizadevati za postopno zorenje ter sprejemati take ukrepe, ki naj koristijo rasti kulture omikanega sožitja. Dogaja pa se, da v politiki mnogokrat ni časa za zaželeno previdno postopnost, saj se pogosto

znajdeš pred golimi in zapovrstnimi izbirami, ki niso kdovekako v skladu z zaželeno previdno postopnostjo.

V devinsko-nabrežinski občini so občinske volitve jeseni leta 1960 še potekale po večinskem volilnem sistemu. Lista, ki zmagala, ima v občinskem svetu večino, lista, ki izgubi, ima manjšino, to je šestnajst oziroma štiri svetovalce. V tej občini se je praviloma uveljavljala lista, ki je bila močno narodnostno pobarvana in na kateri so bili komunistični in nekomunistični Slovenci. Šlo je v bistvu za zavezništvo med komunistično partijo in slovensko jezikovno manjšino vseh političnih barv. Ali je bila možna neka novost, ki bi ustrezala novim časom? Ali je bilo možno zamenjati logiko nasprotujočih si nacionalizmov s pravo in resnično politično logiko? Sam sem menil, da je to možno, zato sem mislil, da moramo nekaj takega vsaj poskusiti. Zavedal sem se, da bomo morali zaradi večinskega sistema narediti daljši korak in se ne zadovoljiti le s političnim zavezništvom med Krščansko demokracijo in demokratičnimi Slovenci. Narediti bi morali pravi skok in preiti od sponadov med Italijani in Slovenci izpred nekaj let do sestave skupne liste med Krščansko demokracijo in demokratičnimi Slovenci. Skušal sem načeti problem na način, ki je bil edini mogoč: skušal sem torej postaviti v kot levico, to je »razbiti rdeči obroč okrog Trsta«. Edini ključ, ki bi lahko omogočil dosego drznega cilja, je bil protikomunizem, se pravi iztrgati devinsko-nabrežinsko občino iz »rdečih rok«.

(Dalje)

OPOMBA: Na obitavo slovenskega prevoda osmega poglavja knjige »Trieste, Memorie di trent'anni« je dobrohotno privolila založba Morcelliana - Brescia.

(Uredništvo)

VILI STEGU

Edi, šla bova domov...

I.

Ves zasopel je obstal ob praznem tiru. Vlak je odropotal in počasi izginil za ovinkom. Popadel ga je bes. Edini vlak in še tega je zamudil. Moral je požreti svojo jezo. Končno se človek srijazni tudi z najbolj zornno situacijo. Vse je odvisno od možnosti, preko možnosti ne moreš nikdar. In edina možnost, ki je ostala, je bil vlak naslednji dan. Spomnil se je, da mora nekaj storiti. Sonce se je počasi bližalo razpaličenemu obzorju, hlad je lezel iz globoke popoldanske sence in se širil čez pobočje. Napolnil se je proti grupi hiš, ki so razmetane čepele sredi pobočja. Našel je majhno zakajeno gostilno. Nekje mora prebiti teh štiriindvajset ur, ki pomenijo en dan in eno noč. Usidral se je v temnem kotu in skušal prenehati misliti, a to je bilo nemogoče. Naročil je vina. Pil je hitro in hlasno, brez vsakega užitka. Hotel se je napiti. Zadnji sončni žarki so se razlivali po ozki temačni sobi. Temačnost sobe

in ognjena barva zadnje sončne svetlobe so se prelivali v eksotične podobe. Oči so se mu ovlažile, misli so postale tople in prijetne. Vse je postalo breztežno svetlo, valuiče, tudi sam je izgubil težo. Vsa notranost se mu je napolnila z mehko. Bil je breztežen in poln obenem. Težka, a topla roka je postavila predeni polno steklenico črnine. Zopet je pil, hlasno, tokrat z vznemirjujočim občutkom zadovoljstva in globokega užitka. Mrak v sobi se je zgoštil. Nekdo je na okajen zid obesil prižgano petrolejko. Rumeni kolobarji so ga zavili in iztrgali iz temne sobe.

II.

Mati je vedno ob mraku prižigala petrolejko in jo previdno postavila na zid pred staro obledelo podobo Srca Jezusovega. Po kuhinji je vedno prijetno dišalo. Na pol v temi je prekladala kozice in lonce, pripravljala je večerjo. Z bratom sta sedela za dolgo hrastovo mizo, ki je zavzemala

skoraj pol temne kuhinje in strmela vsak v svoj kot. Bila sta navadno utrujena od garanja in nikomur ni bilo do govorenja. Rojan je bil tedaj že na fakulteti Marian je ostal doma in se ubadal s msto zaruščenega Grana. Komaj da je iz nje izbežal najnujnejše za življenje. Bojan se je tega

Vili Stegu (1943-1989) je značilno posegel v slovensko literaturo in tudi filozofijo in teologijo. Njegove pesmi so izhajale v najrazličnejših revijah in časopisih. Novi list je prinašal del njegove razprave o indovski filozofiji Simone Weil, ki je bil povzetek iz knjige Trepet in nosilnost. Povest »Edi, šla bova domov«, je nastala v avgustu 1966. leta, ko je bil še študent na teološki fakulteti v Ljubljani. Prvotno je bila namenjena za neki podlistek, vendar je ostala v rokopisu in je sedaj prvič objavljena. Događa se v času, ko je s čudno agrarno politiko v Sloveniji ortajalo naše podeželje prazno in ljudje, ki jih je potreba po kruhu in delu iztrgala iz zemlje, so nebrestando lebdeli med domom in mestom... Delček tega, seveda se zgodba nanaša na študentovski življenj, je prikazano tudi v tej povesti.

Ambrož Kodolča

(Uredništvo se lepo zahvaljuje g. A. Kodolči, ki je dal pobudo in omogočil objavo povesti).

KNJIGA O KONTRASTIH INDIJSKE PODCELINE IN SLOVENSKIH MISIJONARJIH

■ nadaljevanje s 6. strani

gesu« pa niso le knjiga življenjepisov naših misijonarjev v Indiji. To je knjiga, ki na zanimiv, skoraj bi rekli potopisen način, prikazuje Indijo, tamkajšnje naravo, vremenske značilnosti, kulturne in zgodovinske znamenitosti ter življenje najrazličnejših ljudi, od revnih beračev, do univerzitetnih profesorjev, ki predavajo v Kalkuti ali drugih vseučiliščih.

Osnrednje mesto v tej pripovedi ima Jože Cukale. Na straneh, ki so mu posvečene, objavlja Kokalj pravi intervju z njim. Cukale, ki je misijonar, a istočasno tudi občutljiv pesnik in slikar, razkriva avtorju veliko zanimivih dogodkov iz indijskih misijonskih postojank, obenem pa tudi vrsto pretresljivih dogodkov svojega življenja. Zanimivo je, kako se je odločil za delo v misijonih, ko se je po vojni umaknil najprej v Italijo in od tam po daljši pripravi prispel v Indijo. Med daljšim pogovorom objavlja Kokalj nekaj pesmi, ki morda še bolj prepričljivo kot misli v razgovoru, pričajo o njegovi občutljivosti in pozornosti do sočloveka. Nekaj zanimivih pričevanj podaja Jože Cukale tudi v zvezi z delovanjem Matere Terezije.

Kot smo rekli, je knjiga zanimiva, ker približuje bralcu indijsko duhovnost. Številne misli pričajo o tem, da se lahko krščanstvo in hinduizem vzajemno bogatita. Na koncu dela so Kokaljevi sodelavci pripravili bibliografijo o Bengaliji in bengalskih misijonih, seznam misijonarjev s krajšimi življenjepisi ter še malo antologijo iz hinduističnih verskih del.

—o—

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
— ODSEK ZA ZGODOVINO —
TRŽAŠKA KNJIGARNA

vabita na predstavitev knjige

DOMAČE OBRTI NA SLOVENSKEM

Trst, Tržaška knjigarna, Ul. sv. Frančiška 20
Petek, 23. marca 1990, ob 18. uri

O knjigi bo spregovoril avtor JANEZ BOGATAJ

Dva nova telovadna priročnika

Vsake novosti na slovenski športni polici smo veseli. Tako tudi dveh novih knjižic, po katerih bodo, vsaj upamo, radi segli prijatelji rekreacije. Tako bo vsem, ki radi obiskujejo množične prireditve, prišel prav koledar športno-rekreativnih prireditev za leto 1990. Koledarček je urejen podobno kot lanskoletni, pregledno po mesecih in tednih. Ob panogi, kraju ter imenu prireditve so še podatki o težavnostnih stopnjah, razdalje oziroma časovne meje. Koledarček je nepogrešljiv pripomoček za vsakega rekreativca.

In druga knjižica: naslov je »Gimnastika doma«. Uvod je napisal prof. Drago Ulaga, tri splete gimnastičnih vaj je prispeval časnikar športne redakcije radia Ljubljana Stane Urek. Knjižico je ilustriral prof. Danilo Erbežnik. Tako se je po dolgem času vendarle izpolnila želja številnih prijateljev rekreacije, ki bi radi vadili doma, kadar imajo čas za to. V nekaj tednih bo

namreč kot priloga h knjižici izšla tudi zvočna kasetna. To pomeni, da bo moč najprej po skicirani preštudirati vaje in jih nato s pomočjo kasete tudi izvesti.

Dva spleta vaj (predvsem za razgibavanje) sta dolga po deset minut, kar je ravno pravšnja telovadna »porcija«. Na drugi strani pa je dobrih dvajset minut dolga vadba za (kot pravimo) hrbteničarje, torej za vse tiste, ki že imajo bolečine v križu, še bolj pa je namenjena vsem kot pravočasna preventiva. In kot poudarja ortoped prof. dr. Janko Popovič, je pri tem najvažnejše to, da jih delamo redno, da morajo postati sestavni del našega življenja, sprejeti jih moramo kot nekaj samo po sebi umevnega, vsakdanjega, kot je na primer umivanje zob.

Knjižici bosta na razpolago tudi v Tržaški knjigarni.

M. S.

SREČANJE V BRDIH MED SSK IN SLOVENSKO KMEČKO ZVEZO

■ nadaljevanje s 5. strani

upravnem organiziranju. Skupna je bila ugotovitev, da bo meja, ki je ločevala ne samo dve državi, pač pa tudi dva različna politična in gospodarska sistema, po spremembah v Sloveniji izgubila svoj pomen, zato je nujno tesnejše sodelovanje med briškimi prebivalstvom, njegovimi kulturnimi organizacijami in seveda tudi političnimi strankami. Domenili so se, da bo števerjanska sekcija Slovenske skupnosti usklajevala stike za zamejce s sosednjo in sorodno organizacijo v Brdih. Predstavnike Slovenske skupnosti so povabili na predstavitev kandidatov Demosa, združene slovenske demokratične opozicije, ki bo v Novi Gorici 28. marca.

PO USMRTITVI ČASNIKARJA

Svetovna javnost ogorčeno obsoja smrtitev britanskega časnikarja Bazofta v iraški prestolnici Bagdadu. Glavni tajnik Združenih narodov De Cuellar je obsodil to početje in razočarano dodal, kako je žal, da bo iraški predsednik Husein pristal na pomilostitev, za katero se je zavzemala svetovna organizacija.

V Veliki Britaniji označujejo usmrtitev kot barbarsko dejanje, vlada pa je že sklenila odpoklicati veleposlanika iz Bagdada. Ostre reakcije v Veliki Britaniji pa je iraški režim izkoristil za protiangliške manifestacije v Bagdadu.

—o—

V soboto, 31. t.m., bosta ob 10.30 skofa iz Trsta in Kopa, Bellomi in Pirih do rovala mašo v socerbski jami. Ta dan bo od 9. do 18. ure možen prehod meje Glinščici le z osebno izkaznico.

zavedal, zato si je sam pomagal, kakor je znal. Najprej je bil zaposlen, pozneje se je v njegovo življenje vpletla Gizela, ki ga je zalagala z denarjem. To ga je poniževalo, a odtrgati od nje se dolgo ni mogel. Domov je še vedno prihajal. Tesna stara bajta mu je nudila sigurnost in zavetje. Vedel je, da z obiski materi zadaja trpljenje, a vera, ki jo je mati tako sveto spoštovala, mu je bila v tem času tuja. Utonil je v lahkotnem življenju ob Gizeli, da sam ni vedel kdaj. Nikoli ni čutil potrebe, da bi o tem razmišljal. Materine molitve in nedeljska maša so mu pomenile vso vero, saj česa drugega v veri ni iskal. Hudo mu je bilo zaradi nje. Spoštoval je njeno vero, vedel je, da je materi vera izvor dobrote in potrpljenja. Opazoval jo je, kako se je ob nedeljah zjutraj s sveto zavestjo pripravljala, da gre v cerkev. Vedno je oblačila temno rožnato obleko, se skrbno počesala in pokrila z veliko rožnato ruto, vzela šopek rož, ki jih je pripravila že prejšnji večer in jih postavila v umivalnik, da ne bi ovenele. Potem je odhajala po stezi za hišo in po strmi rebri proti vrhu, kjer je bila cerkev in pokopališče. Marjan je tedaj običajno še spal. Bojan je ostal sam, odprl je tranzistor in se predal jutranjemu hladu zapuščene Grape. Navadno je sonce že predrlo jutranjo meglo, ko je vstal tudi

Marjan, zagnal živino v ogrado in se pričel počasi umivati. Skoraj nikoli nista govorila. Potem je Marjan odhajal k maši, čeprav je Bojan vedel, da dela to iz gole navade.

III.

Nekoč — bila je že pozna jesen in nedeljsko jutro je bilo zavito v gost mrak — je vstal takoj za materjo in ko je odšla proti cerkvi ji je skrivaj sledil. Njegovo drobno obličje se je utapljal v tistih ienskih barvah. V rokah je nosila običajen šop jesenskega cvetja, bile so to tiste lepe georgine, ki jih je s tolikšno ljubeznijo gojila preko celega leta. Kako čudovito so se prilagale njeni temni obleki. Opazil je, da ima danes tudi temnejšo ruto, čisto se je izgubila v temni barvi. Na vrhu hriba se je ustavila, si z roko pogladila obraz, potlačila lase pod ruto, ki so ji pri hoji navkreber zdrknile preko čela. Stala je pod starim skrivenčenim hrastom, s katerega je odpadlo zadnje jesensko orumenelo listje. Potem je urno krenila proti pokopališču. Obstala je pred očetovim grobom, se prekrizala in nekaj minut stala nepremična in ožarjena s prvim jutranjim poznojesenskim soncem. Bila je lepa, nedopovedljivo lepa. Pogled na njeno malo nebogljenostno postavo ga je stresel z občutkom krivde. Dozdevalo se mu je, da so njegove ro-

ke, kot strašni kremplji razširjeni nad nje no podobo in jo zasenčujejo ...

Sam ni vedel, kdaj se je znašel v cerkvi. Mater je izgubil z očmi, pomešala se je med množico žensk v prvih klopeh ... Iz cerkve je odšel prvi in se počasi spuščal v Grapo. Kmalu ga je mati dohitela. Morala ga je videti v cerkvi, to se ji je poznalo na obrazu. Toliko topline ni na njej videl še nikoli. Tokrat je čutil, da ga ima velikotraje, kot Marjana in da ga hoče obdržati zase. Ta trenutek si je želel, da bi ji vse priznal, da bi jo prijel za žuljavo roko in ji rekel, da jo razume. Ves tisti dan je na njej ostala svetloba jutranjega srečanja s sinom ...

Drugi dan je odšel. Ob Gizeli je to doživetje kmalu utonilo v podzavest, a še v podzavesti je ostalo nenavadno močno. Ko je padel na izpitu in se sprl z Gizelo, je ostal na cesti. Bil je na robu smrti. Tedaj se je spomnil matere, njene vere, njene moči ... Vedel je, da mora domov. Z obrazom mu je brala, da je obupan. Rekla ni nič, a vse tiste dni je čutil, da se iz nje skrivnostno pretakajo vanj življenjski sokovi. Še nikoli ni njegove sobe urejevala s toliko ljubeznijo. Okna so bila polna cvetov, belih in temnordečih begonij, ki jih je imel tako rad.

(Dalje)